

Literatura pro mládež II

Sylaby

Literatura pro děti a mládež v 90. letech 20. století, změněná společensko-politická situace a její vliv na kulturní sféru, demonopolizace ve vydávání dětských knih a formování knižního trhu, komercializace dětské literatury, profily nejdůležitějších nakladatelství zaměřených na dětskou literaturu. Zpřetrhání informačních sítí (zánik časopisu Zlatý máj) a reakce na tento stav (Ladění, aktivity České sekce IBBY), nedostatečná bibliografie současné tvorby. Obavy ze stagnace původní tvorby v první polovině 90. let 20. století, rozkolísání hodnot. Vznik Zlaté stuhy (rozšíření kategorií od druhé pol. 90. let). Nové postavení dětské literatury v souvislosti s proměnami dětského života (informační zrychlení – encyklopedie, vizualizace, relaxační a zábavná funkce literatury je suplována médii atd.). Proměny dětského časopisectví od 90. let 20. století do současnosti. Teoretická a kritická reflexe dětské literatury, současné výzkumy čtenářství (Gabal).

Poezie pro děti a mládež v 90. letech 20. století, ediční návraty starších autorů (I. Blatný, J. Zahradníček, V. Renč, I. Diviš, antologie) a tvorba v minulosti perzekvovaných autorů (J. Brukner), pokračující tvorba generace 70. a 80. let 20. století (M. Černík, J. Žáček, P. Šrut, M. Kratochvíl, J. Havel, M. Lukešová, J. Dědeček aj.), ojedinělé debuty (J. Weinberger a jeho nonsensová poezie). Nástup nové básnické generace na počátku 21. století: R. Malý, P. Nikl. Tzv. zpívaná poezie (J. Nohavica, Z. Svěrák, J. Vodňanský, E. Frynta). Triviální poezie pro děti, abecedáře, didaxe a užítkovost v poezii pro děti. Významné ediční počiny (almanachy, reedice).

Autorská pohádka od 90. let 20. století, imitativně-inovační typ (E. Šaloun, M. Kubátová, J. Kincl, V. Klimentová, I. Gálová), nonsensově-parodický typ (A. Mikulka, P. Ouředník, M. Macourek, J. Kahoun, Z. Svěrák), imaginativní typ (K. Šiktanc, D. Fischerová, E. Hudečková, J. Stránský). Žánrové experimenty – pohádkové travestie (M. Wagnerová). Pohádka inspirovaná příběhy z dětského života (P. Brycz, V. Fischerová, S. Fischerová). Rozvoj adaptací pohádek, mýtů a bájí, častý výskyt dříve cenzurovaných látek jako židovské, romské, americké aj. (P. Šrut, H. Doskočilová, L. Pavlát, E. Hudečková, J. Kahoun, M. Toman). Vzrůstající zájem o lokální folklor (V. Hulpach, v moravském regionu např. M. Šrámková). Rizika vyplývající z komerčního přístupu (nekvalitní jazyková úprava, produkce nadnárodních nakladatelství, stírání svérázu původních předloh apod.).

Podoby příběhové prózy pro děti a mládež, příklon k autenticitě (memoáry, stylizované výpovědi o prvních láskách a dříve tabuizovaných tématech – drogová závislost, mentální i fyzický handicap, rasismus) a pronikání fantastických prvků do realisticky laděné příběhové prózy (rozmývání žánrových hranic).

Filozofizace prózy pro děti a mládež (D. Fischerová, I. Procházková, J. Knitlová), fyzicky, psychicky či sociálně handicapovaný hrdina (M. Drijverová, I. Procházková, M. Elšíková, J. Mourková, S. Rudolf, J. Dědková), otázka handicapovaných autorů a recepce i reflexe jejich děl (D. Stříhaková). Prózy pro začínající čtenáře (M. Drijverová, I. Březinová, H. Doskočilová, D. Lhotová). Próza s dívčí hrdinkou – průlom tematických tabu, invaze substandardních textů. Tzv. pomocná literatura s dívčí hrdinkou (E. Bernardinová, I. Březinová), triviální literatura (L. Lanczová), kvalitativní posuny v románech pro dívky (H. Bořkovicová, I. Procházková, J. Štroblová, I. Březinová).

Stagnace původní dobrodružné prózy (V. Steklač, S. Hrnčír), pokusy o žánrovou inovaci (R. Štalcová).

Obrázkové knížky (bilderbuchy), renesance zájmu o bilderbuchy, bilderbuchy s pohádkovým laděním (P. Sís, P. Nikl, P. Čech, M. Skala), naučně orientované obrázkové knížky (P. Sís, L. Seifertová, R. Fučíková). Obrázková knížka v četbě nejmenších dětí (D. Urbánková, P. Šmalec), knížka – objekt, hračka.

Problematika regionu ve vztahu k literatuře pro mládež, pojetí regionu z historického i současného hlediska, region z žánrového pohledu (zejm. přírodní a historická tematika v literatuře pro mládež, folklor). Významné osobnosti spjaté s literaturou pro mládež v moravském regionu, autoři, nakladatelství, časopisy, instituce.